

IV. évfolyam. Pozsony, 1902. július 20. 6—7. szám.

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

MEGJELENIK MINDEN HÓ-
-ÁN.

MEGJELENIK MINDEN HÓ-
-ÁN.

Egy szám ára 20 fillér.

Balassagyarmat,
Balassagyarmati Könyvnyomda Szövetkezet

1902

TARTALOM.

A hold (Költemény)	Albert József.
Drágább az állandó, mint sem a mu- landó (Gerhard I. után)	Deáki József.
Az utolsó superintendens	Sz.
Luther aranymondásai	Maszyik Endre.
Bujdosó éneke (1704.)	Miszlai András.
A cigány (Élbeszélés)	Szívos Béla.
Aratásra	Lampérth Géza.
A fejedelem asszony kertje	Kovács Sándor.
Az egyházi élet köréből	
Halottaink	
Jótekonyság	

Az igen tisztelt lelkész, vallástanár és tanító urakat bizalommal kérjük, legyenek szívesek

a „JÓ PÁSZTOR”-t

t. híveik és tanítványaik közt terjeszteni. **Öt** előfizető után tiszteletpéldányt adunk.

Mutatványszámokkal kívánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal: **B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaság.**

JÓ PÁSZTOR

KERESZTYÉN CSALÁDI LAP.

SZERKESZTI
KOVÁCS SÁNDOR
THEOL. AKAD. TANÁR.

ÁRA:
EGY ÉVRE 2 KORONA. — FÉLÉVRE
1 KORONA 20 FILLÉR.

A hold.

Mint szende szűz párnái közt
Álmából ha ébred,
Ugy tűnik fel reggelenként,
Szép holdvilág! képed;
Oly nyájasan mosolyogsz rám,
Sáppadozófélben,
Ha győzelmes vetélytársad
Kívillan az égen!

A nap bája, dús pompája
Reggől estig árad,
A fény, a dal, pezsgés. zsongás
Ébreszt ezer vágyat.
De ha leszáll, pihenni tér
S elbágnad a lélek:
Szép holdvilág! égi fényben
Feltűnsz s újra élek.

Esenge korom szép hajnalán
A hit így köszöntött,
De a világ csábja, fénye
Száz veszélybe döntött.
Szárnyát lelkem esperzseltte,
Mint alantabb szállott
S elkábulva kergetem a
Csalfa délibábot.

Sok küzdés közt életemnek
Alkonyához értem,
S im a hit szép holdvilága
Feltűnt újra nékem.
Vele együtt visszaszállott
Szívembe a béke
S a nagy sötét éjszakába
Devilágít fénye.

Albert József.

Drágább az állandó, mint sem a mulandó.

Ne szeresd hű lélek e világot, nincs benne semmi állandó jószág. Óráját sem tudod, mikor halsz ki belőle s többé fel nem leheted; végre elhamvad és akkor semmivé válik hozzá való szereteted is. Az örökké való jókat ellenben örökké keressed, hogy áldásuk is örökké tied legyen. Minden teremtett dolog e földön hiábavalóság alá van vetve, azért ha valaki azokhoz ragaszkodik szerelmével, hasonló hiábavalóságnak átka vagy rajta. Minek gyönyörködni e világi tisztességeken? a ki lelkét e világ tisztessége után veti, a mennyei tisztességtől fosztatik meg. A ki él-hal a világ becsüléseért, annak esze, kedve egészen e világré, lelkét is e világnak adja, tetszéséhez alkalmazza s az ilyenek nem kedvesek Isten előtt. A mi veszendő dologtól származik, maga is idővel semmivé lesz; elenyészik a világi méltóság is, minthogy e romlandó világtól való. Idő előtt eldő, mert állhatatlan fundamentumon épült. Tegnap a világ csaknem égig emelt dicsőséggel, ma porba taszít gyalázattal és becstelenséggel, de ha Istennél kedvet leltél, a te dicsőségedet soha senki el nem ragadhatja. Jobbá lesz-e, valóban nagy-e, a kit az emberek szája úton-útfélen magasztal? A kit Isten dicsőségre emel, az valóssággal nagyobb. Krisztusnak menekülnie kellett a földi hatalmasság elől, gyalázatra hurcolta, keresztfára feszítette e világ, — ha Megváltód nyomdokán akarsz járni, ne pompát s kedvet keress e világon, hanem boszuság- és kínszenvedést. Ha Krisztusodért minden világi dicsőséget meg nem utáltál, meghalni sem tudsz nevéért a veszedelem idején. A menyországnak nincs más útja, mint a világ minden hiúságának megutálása. Az Úr is a keresztfára gyalázatján által jutott az örök dicsőségre. Gyönyörködjél, ha utáltatol, örvendezzék a te szíved, ha csúfság és ostorozás ér e földön, mert annál inkább felmagasztal a mennyei társaság. Mennyit ér a földnek tisztessége? megtanulhatod Jézusodtól, a ki a pusztában elfordult tőle és inkább választotta az ő mennyei atyjának szolgálatát. Te is akképen cselekedjél! Az égnek minden dicsősége néki szolgál vala, sőt maga volt a teljes dicsőség, mégis megüresítette magát e földön jártában. Mennél nagyobb méltóságra emelkedel e földön, mentől több világi jó, gazdaság, hatalom, pompa ragyog körül, — annál nagyobb legyen belső bánatod, hogy miattuk Krisztusodtól távolabb vagy. Márvány palotában lakozol? — az Úr istállóban született s nem volt fejét hol nyugalomra hajtsa.

Mit használ néked, ha a világ magasztal és lelked ismérte vádol? Meggyógyítja-e a beteget az elefántcsont nyoszolya, ha belől

forró kínos nyavalya gyötri? A beteget az egészség vigasztalja, egészségest a lelki békesség. Nincs igazabb bírád Istennél, a ki mindent lát s magad lelkénél, mely nem hazudik. Nekik tessél és ne az embereknek! Mire vágyódsz földi gazdaságra? Utálatos fősvény az, a kinek nem elég gazdagság az adakozó Isten. Ez az élet az örökös hazára vezérlő út és hasonlatos a hajóhoz. A sok földi jó csak nehéz teher, fárasztja az útonjárót s mély örvénybe sülyesztí a hajót minden terhestül. Az Isten hú szolgáinak minden kincse azért maga a Krisztus, a ki mennynek és földnek parancsol. S az igaz embernek valóságos kincse önmagában van, nem rajta kívül. Az az igazi kincs, a mit az utolsó ítéletre is elvihetsz magaddal, nem az, a mit haláloz óráján a földön hagysz. Elvész a világi javak gyűjteménye a gyűjtővel együtt, hacsak egyszersmind Istenben is gazdag nem lésszen. Szegényül jöttél e világra, szegényül válsz meg tőle, miért kívánod hát, hogy életed közepe különb legyen, mint a kezdet és a vég? A földi jó csak a vele való élésre szükséges, erre pedig kevés is elegendő. A belső kegyelemnek s élő hitnek egy szikrája drágább minden földi kincsnél, mert ez semmit sem ér Isten előtt lelki tisztaság nélkül. Mit érsz vele, ha tested bársonyba és biborba öltözik, de leked mezítelen és nincs rajt a Krisztus érdemére támaszkodó hitnek köntöse? A szegénységet megszentelte Krisztusban az Isten, mert szegény volt, mikor e világra született, járt, kelt, szenvedett. Ő föllebb becsülte a földi szegénységet a menyország dicsőségének gazdaságánál is, miért nem becsülöd te többre e világnak hitvány csúfságánál. *A hol a ti kincsetek, ott vagyon a ti szívetek is.* Isten legyen hát minden kincsed, ha néki akarsz igaz hive lenni. Egy szívben két kincs: Világ és Isten nem maradhat, egyiktől búcsúzz el!

Azt mondod, atyámfia: én nem tartom kincsnek a világi gazdagságot, csak okos gazdálkodásnak, önmagamról való gondviselésnek. Ám ha felettébb keresed, aggódó szeretettel csüggsz rajta, félted, őrizten-őrized, mintha nem romlandóság, hanem maradandó kincs volna, már tört vetettél vele lelkednek. Már megbántottad kegyes Istenedet, idvességednek könnyelmű sáfára lettél. A ki ennyire szereti a földieket, nem szeretheti kellőképen a mennyei javakat. Az ilyen ember szívének csak felét, harmadát, negyedét szánja Istennek, a többi a világ szerelméé; pedig ő egész szívét kíván tőled, szívét, mely a hozzá való szeretet szárnyán fölfelé emelkedik, nem oly szívét, mely a földi jók szerelmétől, testi kívánságok terhétől porba hull. A világi jók szerelme a lélek enyves lépe, a mely rabul ejti s veszély torkába juttatja. Valaki a föld javait gyönyörűség kedvéért

gyűjtögeti, lelki kötelességeit elmulató epekedéssel; ujjong, ha velök ládáit tölthette; földi reménységét bennök helyezi s nem fordítja nemesebb célra, Isten dicsőségére, embertársa hasznára, már bálványt emelt a maga ölében. Kárhozatos tüzet gerjeszt, mely megemésztí lelkét. E világi jókból ha annyit ád az Isten, a mennyi az élet táplálására szükséges, érzük be vele; ha többet ád, másokkal is nagy örömet jó tegyünk; a mennyit sorsunk kíván, isteni félelemmel keressük, de felettébb való szeretettel ne szeressük; mihelyt Isten kívánja, mint nem magunkét, szívesen visszaadjuk; ha ő szent Felsége szólít, mindjárt örömet elhagyjuk. A mi szívünk szeretetét Isten drágább jókra szánta: önmagára, a Krisztusra, az ő szent igéjére és az ő országára. A tanítványok mihelyt megismerték a menyország véghetetlen boldogságát az ő mesterök szavaiban, ottan megutálák a világot összes javaival egyben s mindenöket elhagyván követték őt. A ki megízélítheti a lélek javait, a testben nem talál többé örömet. A kinek a Krisztus kedves és drága, annak az egész világ méze is keserű.

Miért hajtod fejed a testi gyönyörűség igájába, a midőn ezer veszedelemmel jár s vétek, halál hálójába vet? Gondold meg, hogy a tobzódás és telhetetlenség embersorból állattá teszen s a mennynek kapuját elzárja előtted. Mulandó az öröm s a gyötrelem, mely belőle támad, vég nélkül tart. Öld meg azért a te testedet s a te testednek kívánságait. Mint Ábrahám lélekben megáldozta Istennek az ő kedves fiát, öld meg te is a te bűnös lelked gyermekét: a vétkes gyönyörűség vadászását. Keserű ugyan a testnek az ostor, de ha a világ fiaitól és Istenért szenveded, mennybe vezető kalauzod lesz és nem ellenség. A mennynek útja nem pázsittal s rózsával van terítve; éles és darabos az, ezernyi rög, tövis, kődarab rajta. A külső embert a világi gyönyörűség neveli, a belsőt szenvedés és kereszthordozás. A mi a külsőnek öröm, az a belsőnek fájdalom. A világ csalárd gyönyörűsége csak a testnek szolgál, de a Krisztus tanítványa a testtel keveset törődik s a lélek javai után óhajtozik. A testi gyönyörűségek fogságba ejtik szívedet és nem bocsátják az isteni valóságos szeretetre. Holott a testi gyönyörűségeket nem viheted el a világból az utolsó ítéletre, hanem csak a testi gyönyörűségeknek megutálását. Feszítse meg tehát e világhoz vonzó indulataidat az Istennek félelme; ne csaljon el Istenedtől a föld kincseinek szerelme; gondolj az eljövendő ítélő bíróra, a ki megvizsgál és megmér. Ne nézd e világnak mosolygó ábrázatát és kerültön-kerüld méznek tetsző, de halálos méreggel kent eledelét! Kegyes Jézus, állj mellém kegyelmeddel, hogy e világot meggyőzhessen. Ámen!

(Gerhard János után.)

DEÁKI JÓZSEF.

Az utolsó superintendens.

(Karsay Sándor.)

Elkisértük szegényt utolsó útjára. Könnyek között és kegyeletes emlékezéssel. Mert a kik ott álltak koporsója körül, mind meghatottan és hálás szívvvel gondoltak az összeomlott porra, a melynek házából elszállt s tova költözött a lélek. Ilyenkor tudni csak meg igazán, hogy a szeretésnek a földön is szeretet a jutalma. A mig élünk és mozgunk, láthatatlanul kísér bennünket; mihelyt kidőlünk s ágainkról gyümölcsöt senki nem szakíthat többé, a közszeretet és hála nyomban láthatóvá lesz, meggyújtja az emlékezés fáklyáját koporsónk felett s áldást rebeg a göröngyre is, mely utánunk hull.

Karsay Sándor volt az «utolsó superintendense» egyházunknak, a protestáns világnak. Őt még superintendensnek választották meg annak idején ez előtt 36 esztendővel s ő végső lehelletéig megmaradt superintendensnek. Mintha érezte volna, hogy a fényesebb «püspöki cím az ő egyszerű patriarchalis egyéniségéhez nem illik. A megváltozott viszonyok közt, melyek az egyházat más ösvényre terelték, idegennek érezte magát. A XVIII. század superintendensei, e martírságra készülő, egyszerű életű, de fenséges tiszta gondolkodással megáldott alakok ragadták meg lelkét s hozzájuk igyekezett hasonlónak lenni. A Tót-Sipkovicsokhoz, Fábryakhoz, Perlakyakhoz, Nagy Istvánokhoz, a kik békességes lélekkel túrték a hatalmas egyház, világi hatóság packázásait, szegényül éltek s a kik ezernyi zaklatás közt mégis tudták építeni egyházukat, lelket öntöttek fáradt s oszladó nyájakba, vályogot vetettek templomok, iskolák számára s mig küzdöttek a jelennel, annál buzgóbban szolgálták s plántálták a jövőndőt. A mult tisztelete meggyökerezettette lelkében a hagyományok tiszteletét. A mi az elhunyt apákról maradt, intézmény, életfelfogás, erkölcs, azt szent örökségnek tekintette, a mit el nem tékozolhat bűnös kezű utód. Ez a gondolat többször fölbukkant például papavató beszédeiben. Midőn ott állottunk a soproni templom oltára körül az ő hatalmas apostoli alakja előtt, úgy éreztük, hogy szemekkel három század néz reánk, ajkával az összes hitvalló elődök lelke szól hozzánk. És mintha nem a dunántúli kerület fejének, hanem a gályahúzó, börtönlakó, hontalan prédikátoroknak tettünk volna fogadást. A patriarchai tekintély, felsőségérzet, a mit mindenki elismert, szinte lesugárzott róla. Ez a mi pátriarchánk szigorú volt és tartottak is mindenütt haragjától, de haragja evangéliumi harag volt; dorgált, nem vert és büntetett.

A mint maga egész szívével szerette egyházát, azt várta min-

denkitől, első sorban papjaitól mindenek felett a theologustól. Aki szívét Jézusnak nem ajánlotta, a ki félszemmel világi előnyök felé kacsingatott, elküldözgette más pályára, a hol a földi elismerés virító pipacsai nyílnak. Mint Gedeon inkább akart háromszáz elszánt férfival viaskodni a vakhit Moabja és a hitetlenség Midianja ellen, mint ezrekre rugó félelemtől elerőtlenült sereggel. Ép azért megkívánta tőlünk, hogy legalább félévre kimenjünk Németországba, a reformáció szülőföldjére, szívjuk be ott az evangéliumi élet levegőjét, lássuk meg, csodáljuk meg alkotásait, lelkesüljünk fel példaadásától. Most is örömmel gondolok vissza arra a délutáni órára, a mikor felavatásunk előtt tisztelegtünk nála. Kikérdezett, faggatott, mint egy vizsgáló bíró, hogy megismerjen bennünket s ki-kit a talentumának megfelelő mezőre küldjön. Úgy tartott bennünket, mint fiait, a kiket kívülről-belőlről ismernie s a kikről gondoskodnia kell. Kerületébe senkit be nem eresztett, míg csak egy árva fia hajléktalanul állt. Messziről ez gondoskodás zárkózottságnak, elszigeteltségnek látszott s bár olykor-olykor túlságig érvényesült, voltaképen nemes töről, az ő patriarchai szerető szívéből hajtott. Szigoruan megrostált bennünket s figyelmeztetett fogyatkozásainkra. Egyik társunk, aki Sopronban tanult s a bányakerületbe készült, arra kérte, hogy a gyakorlati tárgyakból engedjék el neki a vizsgálatot, hiszen odalent Bányában úgy is megexaminálják. Az öreg csodálkozva nézett reá és szelid hangon kérdezte:

— A gyakorlati tárgyak hozzá tartoznak a theologiai szaktudományhoz?

— Minden esetre.

— Látod fiam, magad kimondtad, hogy helytelen dolgot kívánsz. A szakvizsgálatból egy tárgy sem maradhat ki.

— De én nem vagyok elkészülve.

Erre már felpattant a szelid patriarcha. — A ki négy évig tanulta a theológiát ide haza és külső országban, *ha komolyan tanulta*, nem mondhatja, hogy «nem vagyok elkészülve.»

Az ifjú Timótheusok fejlődését állandóan szemmel tartotta. Nagyon jó néven vette, ha időnként egy-egy levéllel hírt adtak magukról s Győrön átutaztukban egy-egy negyedórára felnéztek hozzá. Akármennyi dolga volt, sohasem sajnálta tőlük idejét. Meg is neheztelt, ha valaki háza táját kerülte s a mikor véletlenül valahol összeakadt vele, bizony jól megmosta a fejét. Mintha érezte volna, hogy az egyéniségében rejlő varázs oly kincs, a mivel fukarkodnia nem szabad. És nem is fukarkodott. Nem mult el alkalom, hogy valami tanulságot ne vittünk volna el fedele alól. Ajkáról

gazdagon ömlött a tapasztalás és életbölcseesség színméze. És mindig éreztük, hogy az ő szobájában a szeretetnek éltető melegsége sugároz körül.

Az iskolát úgy tekintette, mint az egyház veteményes kertjét s figyelme, érdeklődése soha nem lankadt iránta. A nyolcvanas évek elején még meg volt a győri algymnasium, két tanár tanított benne, de bár nem volt «modern» felszerelésű iskola, jó szellem, egészséges lélek lakott falai között. Az öreg úr gyakran eljár közénk, nemcsak hallgatni hanem kérdezgetni, tanítani is, ha valamelyik oktatónk megbetegedett. A mily szigorú volt az órákon, ép oly jó kedvvel nézegette, ha lent a Rába mentén elterülő «sáncban» játékhoz fogtunk s harminc éves meg pún háborút játszottunk. A tiszta lélek derűségével kísérte vidám lelkünk ujjongásait. A soproni iskolát évről-évre meglátogatta s tőle a legnagyobb áldozatot sem sajnálta. A tudomány s irodalom kérdéseivel is örömet foglalkozott, kivált fiatalabb korában. Később hanyatló ereje, kerületének sok ügye nem engedett neki rá időt, de a lapokat, folyó iratokat mindig át nézte és örült, ha egy-egy cikk alatt ösmerős névre akadt. Ez az érdeklődés lelkének akkor is egyik jellemvonása maradt, mikor már sem a papi, sem püspöki tisztét nem végezhetette. Eljár az egyházi gyűlésekre buzgó hallgatónak s régi emberei felváltva álltak mellé, hogy tudakozásaira feleljenek. A test erőtlen volt már és szófogadatlan, de a lélek fenvirrasztott.

Karsayval a régi kiváló papok egyik ritka példája dőlt ki soraink közül. A ki nemcsak hivatala, hanem lelke, jelleme szerint is pap volt. Egyszerű, nemes gondolkozású, jó szívű teremtés. Egyénisége tükröződött beszédeiben is. Egyszerű, cifrázatlan ruhában tartalmas gondolatok sora, erős, biztos ítélet, egyenes észjárás s az érzés mélysége és gazdagsága ragadott meg bennök. Egyszerre tudott a műveltnak s a szegény népnek prédikálni. Imádságai a szív mélyéből fakadtak s szárnyain a hallgatóság igazán fölemelkedett a földről az Úr trónja elébe. Ha a Miatyánkba fogott, mintha nem is földi száj szólt volna, aunyi bensőség, alázat és bizalom lehelt belőle.

Az ő példája is bizonyítja, hogy igazi nagy jellemek első sorban szívők által válnak nagy jellemekké. Eszök, tanultságuk, akaraterejök, munkakedvök csak a szívnek engedelmes szolgája. A kikben a szív korlátlanul uralkodik, mint Karsayban, azok nem csak mélyen érezni, a sírókkal együtt sírni, őket vigasztalni, de szívökből mosolyogni, nevetni is tudnak a jóízű tréfán. A könny és mosoly ikertestvérek náluk. Az utolsó superintendens, a mint szívesen hallgatta az évelődést s vidám történeteket, maga is örömet elado-

mázgatott s élményeit zamatos magyar nyelven, jellemző vonásokkal színezve, tarkítva tudta elbeszélni. Karsay bizalmas baráti köre, mely gyűlések idején mind a négy kerületből asztala köré, vagy otthon a jó győriek közül kertjébe gyűlt, nagyon jól tudta, hogy a kánoni egyházlátogatásnak voltak olyan részletei is, a miket hivatalos jegyzőkönyvbe nem foglaltak, hanem anekdoták formájában kerültek a halhatatlansággal sógorságba. Az öreg úrnak anekdotáiból is kisugárzott emberszeretete. Humoros volt akárhányszor, az iróniát, gúnyt nem szívelhette. Ugyanaz maradt adomázó voltában, mint a komoly harcok hevében. Elvek ellen küzdött — elvekkel, fogyatkozásokat ostorozott — szelíd dorgálással, de az ember maga szentség volt előtte, a mit gyalázni, megfertőztetni nem szabad. Isten képére dobált volna sarat, azt hitte, ha embereket bánt vagy gyűlöl. Ez a jánosi lélek hatalmas lángban csapott ki belőle püspök társának, Geduly Lajosnak ötven éves örömmünepekor. Téli időn útra kelt, hogy öreg barátjának e kedves napján, Pozsonyban megjelenhessen. Alkonyulóra hajlott már mind a kettőnek élete napja; sokszor szemben álltak; mint két pártnak tiszta lelkű, tiszta kezű harcosai és az esztendő, harcok nem hogy elválasztották volna, egybe forrasztották a két szívet. Karsaytól az ünneplő gyülekezet nagy hatású beszédet várt, de a nagy multú és talpra esett egyházi szónok elfogódott öregebb barátja s pályatársa láttára. Szemébe könnyű szivárgott s összes szónoklata abból állt: «Itt a kezem, öreg barátom, szorítsd meg! Remeg, de meleg.»

Hívebb jellemzést az öreg úrról sem nem olvastam, sem nem hallottam ennél a szónál. Oda tért már ő is atyáihoz, a többiek közé. A fáradt utas sarokba állította botját s neve nem zászló, nem jelszó többé. De csak elköltözött tőlünk, meghalni — nem halt meg. Az utolsó superintendens patriarchai alakja tovább él minden szívből, mely valaha csak egy sugarat nyert tőle. Egy nagy korszak temetkezett vele el végkép, a melynek utolsó éveiben ő volt egyetlen élő emléke s a melynek minden kiváló vonását egyesítette magában épen legbántóbb, legelriasztóbb hibái nélkül. Tudását már a mostani nemzedék is fölülmulta, roppant munkakedvének s akarat erejének is akad párja mindenha, — de szívénel nemesebb, jobb szívet a jövőendő sem terem soha.

Sz.

Luther aranymondásai.

Isten igéjéről.

(Folytatás.)

Krisztus urunk és az apostolok idejében Isten igéje tanító ige volt, a melyet szerte az egész világon hirdettek. Az után a pápaság egész korában csak olvasó ige lett belőle, a melyet csak épen hogy olvastak, de nem értettek. Most az ige hadakozó igévé vált, a mely mindenfelé üt, vág és ellenségeit tovább meg nem tűri, hanem elsöpri az útból.

Luther Márton versecskéje az új szövetség könyvéből.

Drága könyv az új szövetség,
Tanítása színbölcsesség,
Ki magát hozzája tartja,
Isten áldása lesz rajta,
Mert örök Isten igéje,
A mennyország biztos véle,
E világtól meg kell válnunk,
De az ige kitart nálunk,
Erősít végső óránkban,
S üdvösségünk a halálban.

Isten igéjét nem szabad a hallgatók élete szerint megítélni.

A rajongók, mondja Luther Márton, ostoba bolondok és nagyban tévednek és mindazokkal egyetemben, akik Isten igéjét a hallgatók cselekedetei után itélik meg és bírálgatják, csúfosan felsülnek. Mert azt kiabálják ők: No bizony, az emberek Wittenbergben sem jámborabbak, bárha az evangéliumot hirdetik nekik és hogyha nem jámborabbak, akkor ez a tanítás sem lehet helyes. Ezért mondják: nem elég az evangéliumot hirdetni, hanem többet is kell tenni, teszem azt, a feleséget, meg a gyerekeket elhagyni, kalapot meg szürke kabátot viselni és a magunk igazsága útján járni. Ez — mondogatják ők — a valódi megigazítás, így leszünk Isten előtt kegyesek és igazak. Szóval megvetik az Istennek igéjét, mivel az nem mindenkinél terem gyümölcsöt.

Luther panasza a sok könyv miatt és intése, hogy a bibliát szorgalmasan olvassuk.

Egy ízben Luther a könyvek nagy sokasága miatt panaszkodott, hogy az írásnak már se vége se hossza, hogy mindenki könyvet

akar írni s ekkor mondá: Egyesek hiuságból cselekszik ezt, mert ők is hirre-névre szeretnének szert tenni. Mások mulatságból vagy haszonlesésből s így szakadt nyakunkba ez a baj. A sok könyv limje-lomja betemeti a drága bibliát úgy annyira, hogy azt már észre sem vesszük. Pedig az összes egyetemek közt azok a legjobbak, a hol a biblia szövegét alaposan tanulmányozzák. Hiszen a jogtudományban is az a jó jogász, aki a törvénykönyvben járatos; mostanában azonban majd ott is a firkoncságra adják magukat. Mikor én ifju voltam, a biblia mindennapi olvasmányom volt és csaknem könyv nélkül tudtam. Meg tudtam mondani minden versről, hogy hol található, hogyha szóba került, tehát jó szövegismerővé lettem. Csak azután olvastam a magyarázókat. Végül azonban ezeket mind félre kellett tennem, mert sehogysem elégítettek ki s ekkor újra a bibliával birkóztam, mert jobb, ha a magunk, mintha a mások szemével látunk. Azért szinte szeretném, hogyha az én könyveimet is mind tíz ölnyire a földbe beásnáq ijesztő példaképen, mert különben kiki a sok könyvírásban óhajt majd követni, csak hogy híressé lehessen. Nem, Krisztus nem a mi hiu dicsőségünkért halt meg, hanem meghalt, hogy egyes egyedül az ő neve dicsőíttessék.

Hallgassuk az Isten ígését és ne tépelődjünk Isten fenséges személye felett.

Mi bolondok eszünkkel nem tudjuk felfogni, sem megérteni, hogyan és honnét van az, hogy mi szájunkkal beszélünk s honnét ered a beszéd s honnét van az, hogy egy embernek szava és hangja oly sok ember fülébe elhangzik, hasonlóképen, hogy hogyan látnak a mi szemeink, hogyan emésztjük meg az ételt és italt gyomrunkban és hogyan változik át bennünk vérré és sárrá. És mi mégis ki- és fölemelkedünk magunk fölé és okoskodunk Isten dicső fenségéről, holott annak sem tudjuk magyarázatát adni, a mi körülöttünk történik. Épen azért az isteni és lelki dolgokat illetőleg egyedül azt kell hinnünk és hallgatnunk, amit Isten ígéje mond.

Isten ígését az apostolok korában és most sokkal eredményesebben és szélesebb körben hirdették, mint Krisztus korában.

Az apostolok korában és a mi korunkban az evangeliumot és Isten ígését sokkal eredményesebben hirdették és szélesebb körben terjesztették el, mint Krisztus korában, mert Krisztusnak nem volt sem oly nagy tekintélye, sem oly sok hallgatója, mint az apostoloknak és nekünk. A mint Krisztus maga mondja tanítványainak (Ján. 14, 12. v.) Ti nagyobb dolgot fogtok cselekedni, mint én. Én csak egy

kis mustármag vagyok, ti pedig olyanok lesztek, mint a szőlőtő és a fa ágai, melyekre madarak fészkelnek. Mintha csak ezt mondotta volna Krisztus urunk: én csak egy zúgban, Zsidóországban hirdetem az igét, ti azonban a háztetőkre álltok és nyilván az egész világon prédikáltok, elterjesztitek az evangéliumot minden népek között.

DR. MASZNYIK ENDRE.

Bujdosó éneke.

(1704.)

Mindenkoron romol életem s folyton foly,
Éltem napjainak esztendeje elfoly;
Járván bomol,
Mint naptól jég omol, —
Vigság helyett bánatom megújul.

Igen nagy sok habok vélem ellenkeznek,
Sokféle irígyek reám igyekeznek,
Reám törnek,
Ellenem eveznek,
Melyek immár igen kesergetnek.

Árva fejem immár kire támaszkodol?
Ennyi inségemben hová bizakodol
És vágyódol?
Hova gondolkodol?
Mert látod, hogy állapotod romol.

Atyám csak te reád bizony támaszkodom,
Ennyi szükségemben hozzád fohászkodom.
Imádságom,
Hozzád kiáltásom
Tekintsed meg sok könyhullatásom.

Nagy dicső nevedet híván segítségül,
Istenem, te benned bízom én egyedül;
Teljes hitbül,
Könyörgésem szivbül
Fölbocsátom, halld meg az egebül.

Te szentséges neved dicsértessék tőlem,
Míg e földön élek, fölséges Úristen,
Sok inségben
Mert voltál én velem,
Megőriztél engem azok ellen.

Ragyogó csillagom csak te vagy énnékem,
Idegen helyeken kegyelmes vezérem,
Reménségem,
Nincs abban kétségem,
Mert csak te vagy nékem idvességem!

(Thaly K. gyűjteményéből.)

MISZLAI ANDRÁS.

A cigány.

Egy esős nap szörnyen megunta magát tiszteletes Szijjas Kelemen uram. Az ásításba is belefáradt már, midőn egyszer csak eszébe jut, hogy nini, jó volna az iskolába egy kis vizitációra elnézni; legalább ebédig agyonütné vele az időt!

Az épületes gondolatot tett követte s nemsokára ott zsörtölődött már a tiszteletes úr az iskolában, a tanítónak, Korsós Márton uramnak nem valami nagy öröme s ugyancsak elkezdte a gyerekeket mindenféle körmönfont kérdésekkel zaklatni.

Csakhamar feltűnt a papnak, hogy egy kócos gyerek a hátulsó padból a legcifrább kérdésre is felnyújtja mosdatlan mutató ujját, jelentve, hogy ő meg tudna felelni. S csakugyan meg is tudott mindig. A tiszteletes odafordult Korsós uramhoz:

— Ejnye no, lám, pedig úgy nézem, hogy ez a Csóré cigány fia!

— Az biz ez, — felelt az öreg tanító — a Matyi. Hanem azért van annyi esze, hogy ha cigány nem volna, akár pap is lehetne belőle.

Közben érkezett a dél s a pap gondolván, hogy azóta a leves is megfőtt, hazafelé irányozta lépteit.

Hanem szeget ütött a fejébe Korsós uram elejtett mondása, hogy a kis cigányból esze felől akár pap is lehetne!

— Ejnye, de furcsa lenne ez, mormogá magában, amint hazafelé ballagott s esernyőjével nogyokat döfött a lába elébe került sáros göröngyökbe. Jeles, exczellens gondolat . . . Cigány pap még úgy sem volt soha a világon . . .

De különösen azért tetszett eme gondolat nagyszerűnek a tiszteletes előtt, mert éppen mostanában olvasta, hogy valami pápua szigetekre hasztalan küldözik a legjámborabb térítő atyákat is, ama zabolátlan természetű vad szerecsenek egymásután megeszik valamennyit. Így aztán se pénz, se posztó. Mennyivel másképp fordulna a sor, ha ama vadak közt valóságos cigány térítő hirdetőné az ígét! Arra füstös mivoltáról mindjárt ráismernének, hogy atyafi, hajtának a szavára, hiszen *similis simili gaudet*! Igaz ugyan, hogy a Matyi alig barna, de majd neki füstösödik idővel, mint az apja, hiszen lám, a vadmalac is szőke kicsiny korában s mégis megfelekedik, mire disznó lesz belőle!

Így töprenkedett aztán az öreg folyton s még éjszaka is szakadatlan cigány papokkal, szercesen püspökökkel álmódott.

Reggelre kelve, teljesen megérlelődött benne a rendületlen elhatározás, hogy Csóré Matyiból papnak kell lenni. Majd annak idején beviszi a kollégiumba, beajánlja ingyenes helyre, a többi aztán magától következik. Egyben pedig elhatározta, hogy az öreg Csórénak is tudtul adja határozatát s ama világra szóló szerencsét, mely nemzetségét immár környékezi. El is küldte érte mindjárt a harangozót, hogy rögtön kerítse elő.

Hanem addig, míg előkerül, ismerkedjünk meg Csóréval, a ki ott lakott barna atyafiai közt a falu alatt, a nyúzószín tőszomszédságában.

Csóré úgy kivált a többi közül, mint a fehér holló a fekete csapatból. Nem azért pedig, mintha szőkébb lett volna a többinél, sőt az egész környéken legfeketébb volt az ábrázata, kivált, mióta egyszer a főispán elibe ágyúzva, szétpukkant a rossz mozsár s a puskapor mind a képébe csapódott.

De hát nem is a színe miatt különbözött a többi mórétól, hanem a természetére nézve, mert nagyon szemérmes, tartózkodó ember volt. Elannyira, hogy a pandur komiszáros — a ki pedig nagy szakértő az ilyes dolgokban — egyszer így nyilatkozott a kuglizóban:

— No, agárban, cigányban sohase láttam még, a ki a szeméremért nagyon törte volna magát, hanem Csóré, ez kiválik közülök!

Máskülönben úgy élt Csóré, mint a többi cigány; nyáron tapasztott, télen meg hegedült, ha volt kinek.

Már most térjünk vissza történetünkhöz.

Csóré előkerítette a harangozó s oda állította a tiszteletes elébe, a ki rettenetes nagy feneket kerítve a dolognak, tövéről-hegyire elmondotta terveit az ámuló cigánynak.

Hallotta ez a pap beszédét, de nem értette, nem merészelte megérteni, olyan roppant nagynak tartotta mindezeket. Csak nézett hát, nézett egy darabig, majd elkapva s összezecsókolgatva a vén pap pipaszagú kezeit, fuldokló zokogásban tört ki:

— Nem lehet, tiszteletes uram, nem lehet, hiszen cigány, csak cigány az én fiam! . . .

De a pap belefojtotta a szót:

— Halgass én így tartom jónak. Igaz, hogy cigány s azt mondják: kutyából nem lesz szalonna, de viszont bizonyos az is, hogy nincs régula kivétel nélkül. Aztán az Úr előtt semmi sem lehetetlen, lesujtja a nagyokat, felemeli a kicsinyeket . . . Menj dolgozra; úgy lesz, a hogy mondtam, punktum!

Ezzel kituszkolta a cigányt a szobából, a Matyi sorsa pedig eldőlt.

* * *

Az idő aztán szépen folydogált a maga módja szerint, míg egyszer csak odáig jutott, hogy Matyi kitanulta Korsós uram minden tudományát, az öreg pap pedig nagy örömmel beszállította a fiút a kollégiumba.

Jó tanuló vált a gyerekből s az öreg pap előtt évről-évre mind bizonyosabb lett, hogy az ő növendéke nagy fordítást csinál még valaha a sötét pogányság fertőjében leledző vademberek kegyetlen seregeiben.

Azonban a szegény jó tiszteletes nem láthatta meg földi szemeivel az első cigány papot, a kit ő nevelt a szerecsen nemzetek világító szövétnekének. Egy délután ugyanis csendes gutaütés szólítá ki a derék férfiút ez árnyékvilágból, nagy siralmára az egész ekklézsiának, de különösen a vén Csórénak, a kinél keserűbb könynyeket bizonyára senki sem hullatott felette.

Az öreg pap halála óta aztán az immár nagy kamaszszá fejlődött Matyi nem jött többet a falunak tájékára sem. Egyszer-kétszer még haza izent az apjának, hogy ilyen meg amolyan sok a dolga, nem jöhet, más afféle, utóbb abban hagyta még csak az izengetést is.

A vén cigány azonban nagyon szerette volna azt a drágalátos úri gyermekét látni, a kinek csupa szeretetből annyi temérdek dolgot adnak azok a nagy professzor urak, hogy teljességgel nem ér rá az apját sem meglátogatni. Azért egyszer, mikor már nem birt magával, elhatározta, hogy ha az nem jöhet, hát majd bemegy ő abba a kollégiumba s mégis meglátja egyetlen gyermekét.

Be is gyalogolt csakugyan; hanem a mint azt a nagy kol-

légiúmot meglátta, egyszerre odalett a bátorsága. Hogy menjen ő be ebbe a hatalmas palotába?

A mint így tétovázott, két vén diák jött ki vigan fütyörészve a kollégium kapuján s az egyik, a mint a cigányt megpillantotta, oda kiáltott neki:

— Tán diák akarsz lenni, more? Eredj csak be, éppen ilyen szőke gyerekeket keresnek most ott püspöknek!

A mint Csóré ezeket a gúnyolódó szavakat meghallotta, hirtelen eszébe villant: vajjon mit mondanának még a diákok, ha megtudnák, hogy ő a Matyi apja. Nem, ő miatta ne érje szégyen a gyereket. Inkább ne is lássa!

Ezzel megfordult s nagy szomorúan hazafelé vette útját.

* * *

Az öreg pap halála után nem volt már, a ki Matyira vigyázott volna, hát bizony, hovatovább mindjobban ki is rugdosott biz az a hámból, korhely léhűtő lett belőle s utóbb olyas izgágaságokat is tett már, hogy ha valami közbe nem jön, nyilván útifűvet kötnek a talpára.

De hát közbejött az a bizonyos valami.

A jó Hajagos község kostája ugyanis összeveszvén az eklézsiával, a hencegő kurátort megtaposta, azután berúgva a kemence oldalát, nyakába vette a világot.

A presbitérium szörnyen felháborodott, kivált a vadonatúj kemence veszedelmén, de hát mit tehettek volna? Egy darabig szidták a kostát, azután pedig elhatározták, hogy másikért folyamodnak a kollégiumba.

Azonban okulva az eddigi sajnós tapasztalatokon, hogy a tanárok Hajagosra mindig csak a legselejtebbjét küldik, a ki más-hova nem kell, azt eszelték ki, hogy ezúttal maguk mennek be a kollégiumba s ott választják ki, a melyik szemüknek, szájuknak tetszik. Ők ugyan nem vesznek többet zsákban macskát!

Nemsokára útnak is indult a kurátor egy igazlító presbiterrel a város felé s harmadnap éjfél tájban szerencsésen befordultak a híres «Három pacsírta»-korcsma állása alá.

S nagyon jó helyre vetődtek ide, mert az ivóban éppen ott dorbézolt vagy hat diák, a kik közül egy jól megtermett, nagy agyas-fejes legény abban a nyomban ugrott fel az asztal tetejére s torka szakadtából dalolni kezdte:

«Csóré Mátyás az én nevem,
Csárdában a becsületem».

A két küldött az egyik homályos sarokban húzódott meg s onnan gyönyörködtek a harsány dalolásban.

A kurátor odasugott társának:

— Ilyen ember kellne nekünk, komám uram. Hallja kend micsoda torca van? Elnyomná akár az orgonát is. Aztán akár fontra, akár rőfre megütné ez a mértéket. Evvel tudom nem vullanának csúfot otthon! *csak jó nemud.*

Nemsokára észrevette valamelyik diák a sarokban suttogó két atyafit s mivel hát azokból egy pár itce bor áró is kinézett, csakhamar meglett a barátság. A korcsmáros hordta a bort, a diákok még jobban acsarkodtak, a kurátor füle pedig kipirosodott s beszédessé vált a derék férfiú mód nélkül.

Azt is kibökkentette, hogy hát tulajdonképen mi járatban volnának; nekik bizony rektor kellene, valami jószavú, derék, megtermett diák, a ki jobban megbecsülné az embert is, mint az a tűzre való, a ki eddig volt.

— Micsoda! kurjantott fel erre Matyi, hát hiszen ha csak ez a baj: itt vagyok én! Megyek én szivesen, úgy is holtra untam már a kollégiumot. Mi lesz a fizetség?

A kurátornak a szó is torkán akadt a váratlan szerencse fölötti örömeben, de aztán mégis hamarjában előszámlálta a konvenciót, a mi bizony, ha mindenki megfizet és a gabonának is ára van, a 300 forinthez sem messze jár. Azonfelül pedig a lakást is tavaly reperáltatták meg, az esperes is megérhetné vele.

Matyi egy cseppet sem gondolkozott tovább, hanem a diákok éktelen éljenése közben hatalmasan a tenyerébe csapott kurátor uramnak s a homályos ablakon nagy nehezen beszüremelő hajnali napsugár úgy üdvözölte már, miut nemes Hajagos községe nagy reménységű kostáját. *Hajagos*

A professzorok, a mint tudomásukra esett a dolog, maguk is kapva-kaptak rajta s elég jó bizonyítványnyal útjára eresztették Matyit, gondolván, hogy ő és Hajagos éppen egymáshoz valók. Kurátor uramék pedig szekérre pakolták a becses szerzeményt s kótyagos fővel, de vidám lélekkel, Hajagos felé fordították a rudat.

* * *

Az öreg Csóré nagy sokára hallotta meg, hogy a fia nincs már a kollégiumban, mert érte jöttek a tisztességes előljáró emberek: nem győzték már várni, míg kitanulja a papságot s elvitték valami nagy hivatalra, úrnak.

— Hja, úgy van az — mondá magában — a mi jó, azt hamar

elkapják. Lám a dinnyének sem győzik mindig értét várni, megcsavarintják az indáját s mihelyt egy kicsit megszendült, a kofák majd hajba mennek érte.

Olyan gondolat is kísértette néha: milyen jó volna azt a szép aranyos fiát meglátogatni, annak a nagy uraságában gyönyörködni. De hát, mindjárt csak eszébe jutott, hogy mi is történt egyszer vele a kollégium előtt. Nem, dehogy teszi csuffá a fiát, dehogy! Senki sem tudja ott az ő fiáról, hogy cigány, hát ne is tudják meg.

* * *

Egy nyáron a pap istállóját tapasztotta Csóré; az új tiszteletes pedig kedélyesen pőfékelve nézte a míveletet. Jó beszélgetős ember volt, szóba ereszkedett hát a cigánynyal is:

— Ejnye, nini, volt kendnek egy diák fia is, hová lett az?

— Hej, tiszteletes uram, csókolom a kezét, úr lett az én fiamból valamerre! Előljáró emberek jöttek érte, azok vitték el messzire, nagy hivatalra!

A pap elmosolyintotta magát.

— Úgy hát? No, ekkor gondolom már én, micsoda hivatalra került, sőt nyilván mindjárt meg is mondhatom kendnek, hol van.

Azzal besétált a pap tanuló szobájába, felütötte a tavalyi sematizmust s csakugyan rá is akadt hamar, hogy Csóré Mátyás már egy néhány év óta Hajagos községben ~~kosztálkodik~~ ~~kosztálkodik~~. Ismerte a pap Hajagost, szörnyű obskurtus fészek valahol az Isten háta megett, -- de azért nem akarta elvenni a Csóré kedvét, nem is feszegette bővebben a fényes hivatal minéműségét, csak éppen tudtul adta az öregnek, hogy hol a fia, azután beszélgetés közben elmondta: merre fekszik az a Hajagos, hány napi járó föld, merre van az utja s más afféle.

A tapasztás bevégezte után, nagy gondolkozva ballagott Csóré hnzafelé, midőn egyszer csak az utcán, ime egy kevélyen szivarozó úri ember jön vele szemközt. Csóré már a kalapja szélét is megfogta, hogy köszönjön neki, midőn megismerte, hogy nini, hiszen csak Rása ez, a sógorának a fia, a ki már régóta állandóan csavarog a városban.

-- Te vagy az, Rása? Ejnye, hogy a holló környékezze meg a szemedet, majd valami nagyságos úrnak néztelek. Hol vetted ezt az úrnak való ruhát, te?

— Hol vette király a várát?! — szólt Rása kényesen. Hát a zsbivásárban vettem, ha tudni szeretné kend. Adnak ott kendnek is, csak pénze legyen hozzá. Akkor kend is olyan úr lesz, akár csak én!

Ezzel a balkezébe igazította Rása a szivarcutkát s nagy begyesen odább lépdelt.

Ez a dolog roppant nagy szeget ütött a Csóré fejébe. Micsoda ember lett ebből a Rásából hogy felvitte a ruha! Hát ki mondaná meg, a ki nem ismeri, hogy cigány! Vajjon, vajjon nem tehetne-e ő is így? Hiszen akkor elmehetne a fiához, nem tenné csuffá . . .

S apránként teljesen beleélte magát ebbe a gondolatba. Volt egy hízó malaca, azt eladta [tizennyolc forintért, azzal begyalogolt a városba s ott a Rása utasítása nyomán tetőtől-talpig felruházkodott. Nem olyan uras módon ugyan, mint a nagyralátó Rása, az már mégsem fért volna a képéhez, hanem csak amúgy mesteremberesen. Bővén kitelt a pénzből, még maradt is három forintja az útra.

A faluban azonban a viláért sem merte volna ezt ruhát viselni. Majd csak ha útnak indul.

Hanem mégis nagyon szerette volna magát látni az új bőrben, még pedig azért, hogy csakugyan tisztességes embernek látszik-e majd benne?

A mint hát hazaért a véteménnyel, hamarjában magára szedte a becses portékát s odasietett ahhoz a kis szennyes tócsához, a mely putrija mellett csillogtatta kiapadóban lévő vizét. Megállott a partján s bepillantott az olcsó tükörbe.

Majd el kiáltotta magát, a mint a vízben egy egészen idegen alakot pillantott meg: egy tisztességes úri forma embernek a képét. Hamarjában alig akarta elhinni, hogy nem más az, hanem tulajdon ő maga. Sőt még az arca is olyannak látszott, mint valami előkelő, rendes polgáré. Igaz, hogy az a csapat ruca, mely ott uszkált, egy kissé fel is zavarta a sáros vizet. De hát Csóré arra magyarázta, hogy az ilyen ruha még az ember arcát uriassá teszi.

— Olyan vagyok mint Korsós Márton uram ünnepkor! Senki sem mondaná meg, aki nem ismer, hogy cigány vagyok. Mehetek már most bátran, nem hozok szégyent a lelkem úri gyermekem fejére!

Másnap sötét hajnalban betapasztotta a putrija ablakát, beszegezte az ajtót, felöltötte az új ruháját s megindult a távoli útra.

Harmadnap este egy útszéli csárdához ért, a hova néhány fuvaros is betért éjjeli szállásra. Az egyik Hajagosra való volt, fazeekat szállított onnan a vásárra.

A vén cigány félénken kérdezte tőle, hogy vajjon ismeri-e Csóré Mátyás urat!

— Hogyne ismerném, — felelt az ember, — rektor az mi nálunk. Nagyon szép szavú ember, akár a bika. No irigylik is tőlünk — e részben — a szomszéd falubeliek. Úgy bír az. Aztán nagy fa-

miliába házasodott: elvette az özvegy tiszteletesné leányát s van is már két gyermeke: egy fiu, egy leány . . . No, hiszen nincsen ember hiba nélkül, de hát azért csak megvagyunk valahogy Csóré urammal, mert tudom, hogy rettenetes jó szava van. Azonfelül nem bolond ember. A minap is folyamodást írt egyenest a királyhoz, hogy eresztesse haza a Gorzsásné fiát a katonaságból.

A vén cigánynak szívverése is elállott, a mint ezeket hallotta. Kivált, hogy az ő fia már meg is házasodott s a pap leányát vette el! Gyermeke is van kettő; bizonyosan tiszta fehér bőrűek, mint a patyolat. És neki ezek a fejér gyermekek unokái, az a szép úri asszony, a papné leánya pedig menyé. Istenem, Istenem, milyen hihetetlen!

Nem messzire járt már Hajagostól, midőn egy házaló morvára akadt, aki egy útszéli fűzfa árnyékában megtelepedve, a batyujában sok mindenféle csecsebecsét rendezgette.

Csórénak nem egy gondolat villant meg a fejében. Lám, ő most látogatóba megy s illő volna azoknak a drágalátos kis unokáknak valami illő ajándékot vinni.

Oda is ment mindjárt a morvához, kiválasztott egy szép kis tarka lovat, ez jó lesz a fiunak, aztán még egy piros ruhás, szőke haju bábot, ez jó lesz annak a gyönyörűséges kis leánynak.

A morva egyre mutogatott még neki mindenfélét, többek közt egy kézi tükröt rántott elő s azt ajánlgatta erősen.

Csóré vett volna még mást is szívesen, megvette volna akár az egész világot, de hiába, alig maradt már egy pár krajcárja. S el is eresztette a füle mellé a morva beszédét, hanem amint a tükröt mutatta, hirtelen valami jutott eszébe. Kezébe kapta a csillogó bokkrétát s beletekintett. De csak egy percre, azután gyorsan visszaadta a morvának.

Jaj, mert bizony mást mutatott ez a tükör, mint az ottani tócsa vize. Csupa cigány, valóságos félreismerhetetlen cigány meredt ebből a tükörből rá, a min a ruha sem változtatott. S az az átkozott puskapor ott látszott mind egy szemig az arcán s még feketébbé, még cigányosabbá tette.

Csóré egészen megbódult. Azt sem tudta, mit tegyen, továbbá menjen-e vagy visszaforduljon. A gondolkozása is megállott. De a lába vitte előre. Hanem csak felényiket lépett már, mint előbb s félve látta: hogy közeledik mindjobban Hajagoshoz, melynek kajsza tetejű ócska tornya már csak egy pár hajításnyira barnállott előtte.

Úgy déltájban lehetett az idő, mire a faluba szomorúan, tétovázva beérkezett. A szélső háznál egy öreg asszomnyal találkozott,

a ki ebédet vitt egy kasornyas fazékban a mezőre. Remegő hangon megkérdezte tőle, hogy merre lakik Csóré Mátyás úr? És szinte lélektelenül várta a nagy kérdésre a feleletet.

A vén asszony mindenfelé elfogódás nélkül felelt, akár csak a legközönségesebb dolog forgott volna szóban:

— A rektor? Amoda lakik a templom erről abban a négy ablakos házban. Ahol ni, ott pipázik maga is az ablakon! Éppen ide látszik.

Csórénak nagyot dobbant a szíve, a térde majd meg a szemét, homlokát dörzsölgette. Csakugyan, csakugyan meglátta a négyablakos házat, meg azt, a ki ott néz ki az ablakon . . .

Oda akart rohanni, kiáltani is szeretett volna, de lábai megtagadták a szolgálatot, hangja a torkába szorult. Mégis összeszedte valamennyire magát s botorkálva tovább lépegetett arra felé.

A négy ablakos ház mellett egy kis kert terült el, melynek ócska deszkakerítése egészen beszögellert az utcába. Ide érve az öreg cigány, megtámaszkodott a kerítés sarkához pihenni, mert úgy érezte, hogy majd megfullad.

Jó pihenő hely volt ez, az ablakból észre sem lehetett venni, hogy valaki ott áll, míg a rossz kerítés hézagain át szépen oda láthatott az ember.

És a vén Csóré látott, nézett.

A szélső ablakon ott könyökölt egy bodros hajú fekete szakállú úri ember. Ez az ő fia, az ő egyetlenegy gyönyörűsége! Hosszúszerű cseréppipa nyult ki a szájából s úgy beszélgetett egy másik úrral, a ki ott állott előtte az utcán s egy kis fekete, lapos táskát tartott a hóna alatt. Nyilván Hlapecz uram lehetett, a falu borbélyja, mert felette erős rózsavizillat áradozott róla.

A fiatal Csóré nagy hangon beszélgetett a borbélylyal, miközben művészi füstkarikákat bocsátgatott ki a poros levegőbe. A szellő a füstöt, az erős borbélyszaggal vegyest odacsapta az öreg Csóré orrába s a vén cigány kimondhatatlan kéjjel szívta be az illatot. Hej, nagy úrnak kell annak lenni, a ki ilyen jószagú dohányt pipál. És ez a nagy úr az ő fia!

Nemsokára búcsút vett Hlapecz, s miután még egyszer vissza kiáltott, hogy délután okvetlen kuglizás lesz, kecses léptekkel officinája felé lejtett. A fiatal Csóré pedig behúzza hosszú pipaszárát, visszavonult a szobába, hol le és fel járkálva, valami nóta dudolásához fogott. Szép bariton hangja kihallatszott az utcára.

Az öreg nem birt tovább magával, elfelejtett mindent, szíve legyőzte benne az ésszt s már-már előrohant rejtekéből, be abba a

negyablakos házba, midőn egyszerre a kertből vidám gyermekhangok ütötték meg a fülét.

Hirtelen magához tért, egy másik hasadékra nyomta a szemét s mit nem látott, óh, mit látott! Egy kócos kis fiú, meg egy még kisebb leányka kergették egymást a gazos kertben, utánuk egy fiatal nő lépett be a kertajtón, úrias forma, de bizony jócskán kopottas ruhában, s lehajolt, hogy petrezselymet szedjen a levesbe.

Ezek voltak az ő unokái, ez volt az ő menyé, a pap leánya.

A látomány nem sokáig tartott, eltűnt hamar, mint valami tündérialom. A gyermekek megint kinyargaltak a kertből, anyjuk pedig a petrezselyemmel utánuk sietett.

Az öreg cigány egy nagyot lélekzett, azután lassan megrázta a fejét:

— Nem, öreg Csóré, nem mégy be. Ilyen gonoszsgót nem szabad elkövetned. Tudod-e, mit mutatott ma a ~~morva~~ tüköre? S miért tudnák meg ezek az apró angyalok, hogy te vagy a nagyapjuk, miért tudná meg a pap leánya, meg az úri barátok, hogy az én fiam apja csak cigány! Nem. Láttalak benneteket, fiam, unokám, angyalaím, láttalak ezzel a két szememmel, hallottam hangotokat ezzel a két fülemmel. Elég ez nekem, hála legyen érte a jó Istennek, hogy megengedte?

Azzal előkereste zsebeiből a kis tarka lovat, meg a kis piros babát s a kerítés hasítékán át bedugta szépen a kertbe.

— Nesztek, kis galambjaim, angyalkáim, nektek szántam. Majd megtaláljátok itt. Játszszatok velem, örüljétek neki, csak azt ne tudjátok meg: ki adta!

Ekkor még egyszer végignézett a házon, megtörölte mándlija ujjával szemeit, s egy mélyet fohászkodva, gyors léptekkel megindult a faluból kifelé, arra amerről jött.

Az öreg kasornyás asszony már visszafordult a mezőről s megint találkozott.

— No, hát megtalálta-e a rektort!

— Dehogy, — felelt a vén cigány, hiszen nem kerestem, nem is ismerem, csak épen úgy kérdeztem az elébb!

* * *

Az öreg Csóré sokáig tapasztgatta még ezután az ólakat, házvegeket rendre. Hanem egyszer csak a szeme elkezdett homályosodni, úgy vette észre, mintha a nap nem sütné már oly fényesen, mint azelőtt. Csak dörzsölgette, dörzsölgette a szemeit, de bizony hasztalan, utoljára nem látta már a napot sem, csak a melegét érezte.

A vén Sármany doktor, a ki jó embere volt az öreg cigánynak, azt mondta neki:

— Ez bizony, hallja kend, szürke hályog a javából. Az a mennykő puskapor lehet az oka, még csoda, hogy csak most vakult kend meg belé. Nem segít ezen az ördög sem!

Most aztán ott üldögél az öreg cigány naphosszant a putrija előtt, fénytelen szemeit arra mereszi mindig Hajagos felé s néz, néz, mintha legjobban látna.

S lát is, de mindig csak ugyanazt: azt a két göndör gyereket, meg azt a szép szakállú orgona hangú úri embert, a ki négyablakos házban lakik, a királyhoz folyamodásokat ír s roppant hosszú szárú pipájából szivja a felséges illatú dohányt.

SZÍVOS BÉLA.

Munkácsy.

Ős Istenünk! im számba vetted
Verejtékünk elhullott gyöngyét
S dúcs kalászszal ékesítetted
Mexikónk feketé gyöngyét,

A pacsirka xengő dalában,
A sarkó- s kaszacsennárülésben:
Főszágcédnánk himnuszra hangzik
A x áldással felt mexőséghen,

Es kár milliók nő felvétele:
Annyi karsban ki évtad, védted,
Lét fenntartó nagy küzdelmében
Mest se nagyd el a magyar népet!

Eszer év xúgó vilákrában
Mint védted annyi brúval gyászszal:
Vérrel öntöztél ősi földjét
Merevénád meg arany kalászszal.

Annyi vértő sajtó sebjét
Súlygyútsa béke olajága.
S exőrikenjen lombos sudár főrésbe
Sokezer letipori szabadsága!

Lampérifé Séxa.

A fejedelemasszony kertje.

Egyik esztendőn fenn jártam a Rákóczy-család birodalmában. Legyőzhetetlen vágy vitt oda, hoy lássam a tájéket, a hol a mi dicsőséges nagyasszonyunk ifjusága nyilt; találjak legalább egy göröngyöt, a min megérzem lába nyomát. Annak a vidéknek meleg napsugara, szépséges, szemigéző képe plántálta lelkébe azt a derült életfogást, a mit földi napjai fogytaig, még a meglátogatások keserű idején is megőrzött, a megnyugvást Isten akaratán, bizodalmat bölcsességében. Hiszen, ha suhogott felette a csapások ostora, csak ki kellett tekintenie a pataki vár sarok-

szobájából, a honnan egyszerre láthatta a messzeségbe kigyózó, szőlőkoszoruzta Hegyalját s a Bodrogöntözte arany kalászu síkföldet, egyszerre megvigasztalódott. «Az én Istenem nem üldöz engem, csak hitemet próbálja; ideig-óráig dorgál, azután szeretetébe fogad s szivárványt sző a felhők közé». Magam is éreztem, hogy más levegő fog körül azon a földön; mintha sok titok zára lehullt volna előttem, láttam volna Isten gondviselésének csodás útjait, melyek a keresztviselések árvizén át idvességre visznek. Csak épen a csipkebokor lángja nem villant szemembe s nem hangzott a szó: oldd meg sarudat! De lellemben távoztomkor a fenkölt tiszta érzések egész világát hoztam el onnét.

A Tisza, Hernád, Sajó és Bodrog vidéke volt a Rákóczy-család fészke, a «birodalomnak» magva, derék része. Bizony a Rákóczy uradalmak gazdag során nem becézgető nagyítás a birodalom név. Rákóczy Ferencz, az utolsó fejedelem korában egy millió kétszázezer holdnyl területet foglalt el s Zrinyi Ilona, midőn számkivetésben élő férje után bujdosott, Ledniczétől és Rovnyétól fogva a (Vág völgyén, Illava és Bitse között) Rózsahegyen, Kassán át egész Munkácsig minden napszállatkor saját udvarházában hajthatta fejét pihenőre. Ha ezt a sok uradalmat megszámlálhatatlan falujával egymás mellé képzelnők, akkora hercegség kerekednék belőle, mint Pest vármegye. E rengeteg vagyon nagyobbbrészt Rákóczy György és Lorántffy Zsuzsánna idejében s az ő dolgos, takarékos gazdálkodásuk révén került a család birtokába. Patakot, Ónodot Lorántffy Mihály uramtól, édes atyjától örökölte Zsuzsánna a hozzájuk tartozó falvakkal együtt. E két várban érett a gyenge sarjú leányka hajadonná. Ónod mellett a Gömör hegyei közül iramló Sajó könyököt vet s ez a könyök ép egyik erőssége volt Vég-Ónod várának. Ez a vár szolgált oltalmul az istenáldotta föld munkás népének az egri és szolnoki basák martalóc portyázói ellen. S innen a várfalokról sokszor elmerengett a két Lorántffy-leány a mezőségen s el-elmulatozott a végek változatos életén. Akárhányszor látták, mint verik vissza a kopjaviselő ónodi vitázek az orozva támadó ellenséget s a kisasszonyok kertjében szegfű, rózsató is termett a leghősebbek harci süvege mellé.

Legkedvesebb otthonuk azonban Sárospatak volt, a bodrogparti vár s a lábánál elterülő kert. A kastély is, kert is újszerű ruhába öltözött azóta, bár képükön itt-ott megelevenül a régi vonás. Hajh, a sasfészket idegen veréb lakja mostan. A pataki

várat s kertjét annyira szerette Lorántffy Zsuzsánna, hogy bár Szerencsre ment férjhez, a hol szintén volt módja a kertiben, addig addig noszogatta, kérte férjét, hogy pár esztendő múltán visszaköltöztek Sárospatakra, a «gazdaszony» birtokára. Gyermekük is itt született s Szerencset, mint családi temetőt, inkább kegyeletből látogatták. (A fejedelem atyja, Zsigmond ott nyugszik a szerencsi ref. templom alatt s ugyanott mutogatnak egy úrasztal-terítőt, mely a fejedelemasszony keze munkája.) Patakra később Erdélyből is örömet kijárt, nemcsak felüdülni, megpihenni a kormányzás gondjaitól távol, hanem egyszersmind újra végig álmodni ifjúsága arany idejét. Van-e boldog nagyanya, a ki nem szeretne járni azon a földön, mely menyasszonyábrándjainak tanuja volt, sóhajait hallotta? Rákóczyné kegyelettel őrizte kertjének minden zegét-zugát, a messzeségből is gondot viselt virágaira s hire-tudta nélkül nem eshetett le egy száradó ág öreg fáiról. A fejedelem, a kinek gyengéd érző szive felesége előtt tárult fel egész gazdagságában, csak tisztelni tudta hű élettársának e szenvedélyét. Meghiitt óráikon, még akkor is, a midőn már a gyermeknevelés fárasztó munkája foglalta le a figyelmök s idejük nagyobb részét, föl-fölbukkant a pataki kert, róla beszélgettek s rá gondolván összemosolyogtak. Rákóczy 1641-ben Patakon járatában nyomban megérkezése után hírt adott nejének, hogy talált mindent. «Házadat, kertedet ugyan tegnap megjártam, de még eddig az kertben igen keveset munkálkodtak; az szőlőhegy is fedve vagyon, ha az Úristen jó időt szolgáltat, hozzá fogatok az héten».

Már e levéltöredékből is látszik, hogy Rákóczyék kertje nem csupán díszkert volt, pompás virágágyakkal, ide-oda kanyargó ösvényekkel, árnyékvető, sátoros, fákkal, hanem egyszersmind házikert, a melyben tekintélyes rész jutott a konyhai veteményeknek s a megrakott ágaival földig hajló gyümölcsösnek. A mint nőtt vállain az élet terhe, egyre több szeretettel fordult kertjének hasznos plántái felé, bár virágaitól sohasem, élete őszén sem búcsúzott el végkép. A «gazdaszony» nem virágaira volt büszke, hanem arra, hogy kertjében mindenből a legnemesebb, a legkiválóbb fajta termett s néha hetekkel előbb, mint máshol. Ilyenkor a legelső érett gyümölcsöt, p. o. a remek pomagranátot, szinte ünnepnap szertartással szakította le, de maga, a ki legtöbbet fáradt törődött érte, beérte nézésével. Érintetlenül küldte megbízható emberével férje után, a ki valahol az alsó végeken vagy később a felvidéken táborozott. A fejedelem azután meg-

írta haza, hogy mindenki odalett a csodálkozástól a gyönyörű gyümölcs láttára s a szép ajándékot fácánnal s egyéb vaddal viszonzta, a mit a «gazdasszony» nagyon kedvelt. Fiait is korán rászoktatta, hogy az első zsenget ne maguk fogyaszszák el, mert az csak torkos híroket költené, hanem adják valakinek ajándékba, a kit szeretnek s a ki szívökhöz közel áll. Ez a tanítás nem hullott köves helyre, a két Rákóczy-fiú versenyezve küldte két öreg szülőjének, ha valami ritkaságra, ízletes falatra akadt.

Lorántffy Zsuzsánna kertészkedő kedve nagyon tiszteletre méltó jelenség abban a korban, a mikor a főúri hölgyek jórésze inkább solymászott és vadat űzött, esetleg kalandok után járt. A szelídebb természetűek gombát szedegettek vagy halászgattak az erdei patakok mentén. Rákóczyné a vadászat izgalmaait kerülte s talán a horgászást is csak fiatalabb éveiben találta mulatságnak. Igazi szenvedélye a kertészet volt, a természet hasznosítása és nemesítése. Mint gondos anya, a ki ezer aggodalom közt virrasztott gyermekei betegágyánál, valószínűleg kihasított kertjében egy kis sarkot a gyógyítófüvek számára; maga szárított-főzte orvossággal gyógyította kis csemetéit. Eleinte drága pénzen hozatott Morvaországból tanult kertészeket, később azonban saját jobbjáyaival, belső cselédeivel műveltette kertjét. Ura mindenben kezére járt, ember, igavonó száz számra várta parancsát. Egy ízben az írta a fejedelem egyik tisztartójának: «Az gazdasszony ha miből parancsol, azt magunkénál is inkább be igyekezd teljesíteni; bizony könnyebben szenvedem, ha a mi akaratunk mulik el, mint az övé».

Ilyen volt ez a nagy asszony a mindennapi viszonyok között. Az élet prózájában is talált fenséges lelke költészetet, a mi nélkül élni nem tudott. Nekem — harmadfélszázad távolságán át — úgy tetszik, mintha az ő kertészkedése gyermeknevelő munkájának mása, jelképe volna. Itt is, ott is a gyom irtásán fáradt; itt is, ott is hasznos növényt ültetett a gondosan finomra porhanyított földbe. Csalódás, öröm vegyest jutalmazta mind a két munkáját s a csüggedetlen kitartásért a csak nagyoknak járó hódolat illeti emlékét. Életéből megtanulhatjuk, hogy egy igazán keresztyén, az evangelium szellemétől áthatott nőnek élete a legtökéletesebb harmónia. Nem csupán munkája egyszerűsmind gyönyörűség, hanem felejtkezése, mulatsága is számtalan áldás forrása.

KOVÁCS SÁNDOR.

Az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» IV. évfolyamából ez a 6. és 7. szám. Ez is mutatja, hogy a szerkesztőt prot. íróink legjava támogatja nehéz munkájában, önzetlenül, pusztán a jó öntudat édes jutalmáért. A «Jó Pásztor» a tiszta evangéliumi szellem harcosa, szeretetet, hitbúzgóságot, keresztyén hűséget hirdet és tanít; Isten ígését prédikálja a templomon kívül. Arra törekszik, hogy a Krisztus szellemét beleplántálja olvasói szívébe s az életbe. A «Jó Pásztor» közöl szép költeményeket, építő bibliai magyarázatokat, buzgó elmélkedéseket, történeti rajzokat, tanulságos elbeszéléseket s különféle fontos tudnivalókat az egyházi élet köréből.

A «Jó Pásztor» ára *egész évre csak 2 korona*, oly csekély, hogy a legszegényebb napszámos ember is járathatja. A lap árát a szerkesztőhöz, *Kovács Sándor theol. akad. tanárhoz Pozsonyba* (Konvent-u. 13.) kell küldeni. Aki mindjárt fizetni nem tud, annak a kedviért elvárunk aratás vagy szüret utánig. A ki *öt* előfizetőt *gyűjt*, a «Jó Pásztort» egy egész évig ingyen kapja.

Hegedűs Sándor. A dunántúli ev. ref. egyházkerület Hegedűs Sándort választotta főgondnokává. Hegedűs testtel-lélekkel egyházának élő ember, aki nem egy, hanem több talentumot nyert az Úrtól az ő országa szolgálatára. Van tisztán látó, biztosan ítélő szeme, meleg, érező szive s a munkára kedve is, ereje is. Benne új erővel támadt életre a reformatió nagy korának minden nemes szenvedélye; az egyházat szeretetből, hálából és kötelességérzetből szolgálja, nem hogy magasabbra emelkedjék általa. Az evangéliumi keresztyénség két tüzhelye: a templom és iskola egyiránt biztos paizsra és buzgón öntöző kertészre számíthat benne. Műveltségre, tudásra a mai kor fia, erkölcsre, szívre a letűnt régié, mely hinni is tudott nagy célokban, meg dolgozni is értők. A kegyelem Istene, aki őt mezejére aratóul hívta, szentelje meg munkáját s áldja meg erővel, hogy országának évek hosszú során át szolgálhasson.

Somorja. A somorjai két protestáns egyháznak szép ünnepe volt június 8-án. Pozsonyból a theol. akadémiának több tanára lerándult felolvasást tartani, hogy az ige világságát ilyen módon is terjeszszék. A délelőtti istentiszteleten Kovács Sándor, a «Jó Pásztor» szerkesztője prédikált a talentumok példázatáról s az oltári szolgálatot dr. Masznyik Endre végezte. Délután ugyancsak az evang. templomban gyűlt össze a közönség. Stromp László «*Az első csoda*» címen a kánai menyegzőről olvasott fel szép s épületes bibliai képet. Dr. Masznyik Endre «*Elvek harca a mai társadalomban*» cím alatt azt fejtegette, hogy műveltség- és vallás, ha igazi műveltség és igazi vallás, nem ellenkezhetik egymással, sőt valódi szövetségesek, egymást szolgálják. Albert József lyc. tanár meséiből olvasott fel, feszült figyelem mellett. A felolvasásokat a nagy közönség áhitattal hallgatta s imádság, áldás, ének rekesztette be. Az ünnepély alkal-

mából mintegy 100 kor. gyűlt egybe a Theologusok Otthona javára. A felolvasó tanárok két igazán buzgó s áldozatkészségben kimeríthetetlen gyülekezetet s egymással atyafiságos szeretetben élő nyájakat ismertek meg.

A szállók és az erkölcs. A vendéglősök és fogadósok budapesti gyűlésén Glück Frigyes előadást tartott e fontos iparág tekintélyének emeléséről és követelte a szakképesítés kimondását. Fogadós nem lehet akárki, hanem nevelődni kell, értelmi, üzleti s erkölcsi tekintetben. Az előadó kivált ez utóbbi szempontot hangsúlyozta, mert a fővárosban egész sor «szálló»-nevű ház van, a hol a cégér hazudik s erkölcstelen üzelmeket palástol. Jól esik látnunk, hogy maguk az iparosok közt támadt kiáltó szó, hogy a «szálló» nem csupán üzlet, hanem *fedél* az idegenben, becsületes utasok számára. És e fedél alatt annál jobban érezzük magunkat, mennél többet találunk meg ott az elhagyott házi tűzhely melegéből és *tisztaságából*. Meleg kézzszorítással üdvözljük a derék előadót, aki e világi dolgaiban is Istentől vezéreltetni magát és néki, az ő akarata szerint szolgál.

Jó könyvek. *Luther aranymondásaiból* az ősszel egy füzetre való megjelenik a Luther-Társaság kiadásában. A ritka becsű műből a «Jó Pásztor» már több számban közölt mutatványt s így olvasóink úgy a tartalom, mint a fordítás felől tájékozva vannak. Csak éppen hirül adjuk az örvendetes eseményt. — *Az Evang. Theologusok Otthona* 1901—2. évi jelentését közrebocsátotta dr. Masznyik Endre igazgató s Kovács Sándor felügyelő tanár. A jelentés részletesen tájékoztat e jótékony intézet áldott munkájáról s örvendes gyarapodásáról. Vagyona már elérte a 36,000 koronát. Az Otthonnak a mult éven 33 lakója volt s közadakozás tartja fenn. Ez oltáron az áldozatrakész hitrokonok hat év óta mintegy 55,000 koronát áldoztak. Jelentést kívánatra szívesen küld az intézet felügyelője.

Az állatok világa. E című illusztrált korszakos műnek 59-ik füzete is kikerült a sajtó alól. Chernel István, a munka magyar kiadásának szerkesztője, ebben a füzetben a pinty-félékről ad igen érdekes leírást, szólván a zöldikéről, a kenderikéről, a zsezséről, a csízeokról, valamint a csicsörkékről is, amelyek között a kanári madár is helyet talál. Azután a pirókokról fest kellemes képet, hogy végül a süvöltőket s kereszties csőrűket ösmertesse. Mint az eddigi füzetekben, úgy ebben is megkapja az olvasót a könnyed leíróhang s az a kedves elbeszélő forma, amely e tudományos művet minden tekintetben népszerűvé és könnyen érthetővé teszi, kedves olvasmánynyá gyúrva át. A gondos szövegközi rajzokon kívül e füzet még színes nyomású műlapot is ad, a mely a tengelicét, a csízt és a süvöltőt ábrázolja. Az «Állatok Világa» füzetes kiadásban jelenik meg s a füzetek 80—80 fillérért kaphatók úgy a Légrády-testvérek könyvkiadóhivatalában (Váci-körút, 78.), mint minden jobb könyvesboltban. Az eddig kiadott füzetek kötetek alakjában s igen díszes kötésben is kaphatók, kötetenként 18 koronáért.

Oljág. Ez a bibliai név egy kedves folyóiratnak neve nálunk, amelyet a Lorántfy Zsuzsánna-egyesület ad ki és Vargha Gyuláné szerkeszt. Ez az Oljág is örömet vigasztalást jelent olvasóinak, az

evangéliumban rejlő örömr, vigasztalást, mely drágább, igazibb a földi örömnél, emberek vigasztalásánál. Az Úr országát terjeszti a nők körében, az Ige világosságát viszi el azokhoz, akik a világ szerelmének sötét útjain botorkálnak. Ajánljuk ez olcsó lapocskát oly lelkeknek, a kik ma nyomtatott írást nem csupán időtöltésért vesznek kezökbe, hanem tanulság, épülés okáért is. Októberben a második évét kezdi meg. Ára 2 korona.

Halottaink.

Csemez Miklós. Ritka nemes ember húnnya le szemeit síri álomra június 17-én, Kajalon, Pozsonymegyében. Kérdeműlt selmeci lyceumi tanár, aki minden vagyouát egyházi célokra hagyta. Sok ezer forintot, de nem az ezresek száma a fontos, hanem az, hogy *minden vagyonát.* Mig élt, keserves időkben nehéz, bár gyönyörűséges munkával szolgálta egyházát csekély fizetésen, kicsi, fekete kenyéren s még sem idegenedett el tőle. Gyér filléreiből is tudott takarítani, kis örökségét pedig érintetlenül hagyta s okos gazdálkodással nagyra növelte. Magától majd mindent megtagadott, az élet kényelmeit, csak hogy minél magasabbra emelkedjék a tőke, nem hogy gyönyörködjék benne, hanem hogy áldás fakadjon belőle. Az érc, a papiros s a föld a szeretet eszközévé magasztosult kezében. Templomot épített a kis oszladozó Kajali filiának s most földet hagyott neki annyit, hogy könnyű szerrel anyaegyházzá válhatik. Nagy összeg pénzét hagyott tanítóképző intézetre s egyik legnagyobb jótévedője a Theologusok Otthonának. Ezt a sok jót mind hálából cselekedte s minden dicséretet, magasztalást került. Megelégedett a jó öntudat jutalmával. Temetése június 18-án volt Kajalon, nagy részvét mellett. Áldás a nemes férfiú emlékére!

Jótékonyság.

Kimutatás az Evang. Theologusok Otthonára 1901. július 1-től 1902. június 30-ig befolyt adományokról.

I. A l a p í t v á n y o k.

B.-Gyarmati Takarékpénztár (II. évi részlet)	100 kor. — fill.
Breznóbányai egyház (évi részlet)	100 kor. — fill.
Első Magyar Általános Biztosító Társaság Budapest	200 kor. — fill.
Egyet. Gyámintézet, a Leopoldianum-alapból	200 kor. — fill.
Glück Frigyes, Budapest	300 kor. — fill.
Halassy Malvin, néh. Édeskúthy Lajos és neje, Hegyeshalmi Fischer Hermin emlékére	200 kor. — fill.
Kéler Napoleon, Budapest (kiegészítés)	20 kor. — fill.
Magyar Országos Központi Takarékpénztár	100 kor. — fill.
Nagyhonti egyházmegye	100 kor. — fill.
Pozsonyi I. Takarékpénztár (kiegészítés)	50 kor. — fill.
Tótpelsőci egyház (évi részlet)	40 kor. — fill.
Átvitel	1410 kor. — fill.

Áthozat	1410 kor. — fill.
Szenici műkedvelők (dr. Tomasevics Ferencz 10 kor. adományával)	176 kor. 76 fill.
Zólyomi egyház (évi részlet)	40 kor. — fill.
Somorjai evang. egyház	125 kor. — fill.
Összesen	1751 kor. 76 fill.

II. Évi járulékok.

A) Kerületek, egyházmegyék és gyülekezetek:

Bányakerület	480 kor. — fill.
Csanád—csongrádi egyházmegye	30 kor. — fill.
Dunáninneni kerület	480 kor. — fill.
Felső-micsinyei egyház	4 kor. — fill.
Franzföldi egyház	20 kor. — fill.
Gálosi egyház	33 kor. 60 fill.
Hegyeshalmi egyház	21 kor. — fill.
Járfalu—oroszvári egyház	13 kor. — fill.
Kéthelyi leány egyház	6 kor. — fill.
Kokovai egyház	6 kor. — fill.
Körmöcbányai egyház	20 kor. — fill.
Levéli egyház	21 kor. — fill.
Limbachi egyház	20 kor. — fill.
Miklósfalvi egyház	25 kor. — fill.
Nagyszombati egyház	20 kor. — fill.
Ondódi egyház	6 kor. — fill.
Ozdini egyház	8 kor. — fill.
Nógrádi ev. egyházmegye	160 kor. — fill.
Pesti magyar egyház	40 kor. — fill.
Pestmegyei ev. esperesség	10 kor. — fill.
Pozsonymegyei ev. esperesség	40 kor. — fill.
Pozsony-szentgyörgyi egyház	20 kor. — fill.
Rajkai egyház	20 kor. — fill.
Selmezbányai egyház	20 kor. — fill.
Száki evang. egyház	12 kor. — fill.
Székesfehérvári egyház (2 évre)	40 kor. — fill.
Theol. akad. Önszegélyző-kör	180 kor. — fill.
Zurányi egyház	21 kor. — fill.
Összesen	1776 kor. 60 fill.

B) Egyes hívek:

Bäumler J. A., Pozsony, 4 korona. Kolbay Arnold, Pozsony, 5 korona. Kovács Sándor, Pozsony, 4 korona. Schleiffer Károly lelkész, Mised, 10 korona. Schulpe Alfonz, Pozsony, 10 korona. Strössner Károly, Pozsony, 4 korona. (1899—1901). Összesen 37 korona.

Járulékok összesen: 1813 korona 60 fillér.

III. Rendkívüli segélyek.

Báró Prónay Dezső, egyet. felügyelő az 1901. év kiadás többletének fedezetéül	600 kor.
Dunáninneni kerület a tűzkár biztosítási alapból dr. Baltik Frigyes püspöktől kerekszámra kiegészítve	400 kor.
Nyitrai ev. egyházmegye adománya 1901—1902-ik évre egy ingyenes hely fedezetéül	160 kor.
Theol. akad. önszegélyző kör szegény theologusok szállás pénzére	160 kor.
Összesen	1320 kor.

IV. Kegyes adományok.*

Ágfalva: Scholtz Ödön lelkész 1 kor.* — *Alsó-Káld:* özv. alsó-káldi Káldy Gyuláné 10 kor. — *Bakabánya:* Bujna Márton lelkész 1 kor.* — *Bakony-Tamási:* Tatay Lajos lelkész 60 fil.* — *Balassa-Gyarmat:* Bende Gyula 10 korona — Dr. B. F. 66 fil.* — *Bázel:* Lehotzky Géza 5 kor. — *Báth:* Dr. Sztankay Aba 1 kor.* — *Battyánd:* Porkoláb Gyula lelkész 1 kor.* — *Bazin:* Háden Samu 40 fil.* — *Kertscher Ede* lelkész 1 kor.* — *Jamniczky Péter* 1 kor.* — *Bruna János* 20 fil.* — *Bokod:* Evang. egyház 7 kor. 08 fil. — *Böny:* Petőcz Ferencz lelkész 2 kor. — *Budapest:* Dr. Kéler Zoltán 10 kor. — Rác László gymn. tanár 2 kor. — *Bachát Dániel* esperes 50 fil.* — *Reif Pál* nevelő 4 kor. — *Dr. Petőcz Károly* 4 kor. — *Dr. Lévay Ede* 1 kor. — *Franklin Társulat* 5 kor.* — *Vargha Gyuláné* 5 kor. — *Édeskuthy Lajos* 20 kor. — *Dillnberger Béla* 2 korona. — *Glück Erős* 50 kor. — *Debreczen:* Forgách Károly 2 kor. — *Devicse:* Dedinszky Aladár lelkész 5 kor. — *Dobronya:* Evang. egyház 4 kor. — *Domony:* A gyülekezet reform. ünnepi offer-toriuma 29 korona. — *Evang. egyház* 8 korona 30 fillér. — *Dunántúli* kerület győri közgyűlésén Névtelen 1 korona.* — *Duna-Szerdahely:* Swigruha Pál 2 korona. — *Ev. Glocken* gyűjtése 6 korona 20 fillér. — *Fakó-Vezekény-Farnad:* Ev. egyház 8 kor. — *Farád:* Hérints Lajos lelkész 1 kor. — *Fehérkomáromi* ev. egyházmegye 10 kor. — *Felpécz:* Matkovich Zsigmond 1 kor.* — *Madár Ida és Jolán* 40 fil.* — *Felső-Lövő* Stettner Gyula esperes-lelkész 4 korona.* — *Felső-Rajk:* Bakó Gyula 1 kor.* — *Galánta:* Takarékpénztár 25 kor. — *Grinád:* Ev. egyház 4 kor. — *Győr:* Valkó Miklós 1 kor. — *Kiss Sándor* 40 fil.* — *Szabó György* egyházi 20 fil.* — *Holics:* Ev. egyház 2 kor. — *Boor János* lelkész 1 korona. — *Kis-Márton:* Király Emma 2 kor. — *Kis-Szeben:* Dianiska Albert lelkész 2 kor.* — *Komárom:* Kirchner Gyula 1 kor. — *Kirchner Mihály* 2 kor. — *Trugly János* 1 kor. — *Szloboda János* 1 korona. — *Farkas Gyula* 60 fil. — *Léránd Mihály* 1 kor. — *Kővágó-Örs:* Czuppon Sándor esp. lelkész 1 kor.* — *Lajos-Komárom:* Kas-

A * jellel jelöltek az Otthon évi jelentését váltották meg a kimutatott összeggel.

per József 60 fil.* — *Levél*: Posch Frigyes lelkész 1 korona.* — *Lébeny*: Berta Dávid lelkész 80 fil.* — *Léva*: Bándy Endréné 2 kor.* — *Limbach*: Böhm Károly 50 fil.* — *Locsmánd*: Löw Fülöp lelkész 1 kor.* — *Malaczká*: Feja Dénes 1 kor. — *Málnapataka*: Hrk János ev. lelkész 5 kor. — *Medgyes*: Ev. lelkész és tanító 1 kor.* — *Modor*: Hollerung Károly esperes lelkész 1 kor.* — Lenhardt Károly 4 kor. — Mayer József 2 kor. — Steinacker Roland 20 fil.* — Rehling Mátyás 1 kor. — Zoch Pál lelkész 1 kor. — Stúr Gyula 1 kor. — *Modor-Királyfa*: Jurkovics Vladimir lelkész 50 fil.* — *Nagy-Kanizsa*: Hütter Lajos lelkész 1 kor.* — *Nagy-Lévárd*: Maliarik János lelkész 2 kor. — *Nagy-Szombat*: Kalenda János 1 korona.* — Albrecht Géza lelkész 50 fil.* — *Nemcsény*: Kosztolányi Aurél 2 kor.* — *Neudorf-Winkovce*: Ev. egyház 4 kor. — *Nyitra-Szerdahely*: Bogyay Antal lelkész 1 kor. — *Ochtina*: Honéczy Pál lelkész 1 kor.* — *Ostffy-Asszonyfa*: Nagy János 1 korona.* — *Óskü*: Zsakó János lelkész 2 korona. — *Paks*: Szenczey Géza 2 korona.* — Horváth Sándor lelkész 1 kor. — Fördös Vilmos 1 kor. — *Pilis*: Ev. egyház 16 kor. — *Pozsonymegyei esperességi gyűlésen* Billweich Kuniwald 40 fil.* — N. N. 40 fil.* — Dokumi 40 fil.* — N. N. 20 fil. — *Pozsony*: A sz. kir. városi tanács a Schreiber-alapból 120 kor. — Günther M. V. 1 kor.* — Sóltz Rezső 1 kor.* — Dr. Szende Gyula 40 fil.* — Dr. Rencz János 1 kor. Kund Hubert 20 kor. Bázlik Mihály 5 korona. Balogh Elemér 1 kor. Posch Árpád 1 kor. Magyar kir. áll. főreáliskola V—VII. oszt. tanulóinak gyűjtése 2 kor. 50 fil. Ev. lyceumi Bél Mátyás-kör Gyámegyesület 20 kor. — Dr. Kéler Béla 1 kor. — Zipserfänger Jenő 1 kor. — Lipcsey Soma 1 kor.* Funk Sámuel dr. 6 kor. — Freuszmuth Frigyes 2 kor.* — Róth József 1 kor. 20 fil.* — Schwappach Ágost 1 kor.* — Hoffer Károlyné 1 kor. 20 fil.* — Ifj. Lippert Gyula 4 kor.* — Kovács Sándorné 1 kor.* — Segesváry Dénes 10 korona. — Ifj. Perlaky István 2 kor.* — Schönbeck Ferencz 2 kor.* — Özv. Holderer Gusztávné 2 kor. — Korcsek Zsigmond 1 kor.* — Sziklai Ottó 1 kor.* — Hacker Károly 4 kor.* — Markusovszky Sámuel 1 kor.* — Wendler Gusztáv 1 kor. — Schiller Sándor 1 kor.* — Munker Sándor 1 kor.* — N. N. 50 fillér. — Heim Károly 2 kor. — Ujlaki Neiszidler Károly orsz. képviselő 10 korona. — Wollmann Elma 1 kor.* — Schätzl Károly 2 kor. — Kostenszky Kálmán 5 kor.* — Ismeretlen 2 kor. — Pozsonyi Iparbank 20 kor. — Pozsonyi II. ker. takarékpénztár 20 kor. — Schwenk Gusztáv 4 kor. — Dr. Pernye András 1 kor.* — Noszál Gyula 1 kor.* — Hüttinger N. 1 kor.* — Penzel Lajos 20 kor. — Schmidt Gyula 1 kor.* — Langh 2 kor.* — Biermann Gusztáv 1 kor.* — Egy társaság 1 kor. 04 fil. (Cziczoma Rákhel 20 fil., Bagatell Rudolf 20 fil., Gazométer József 20 fil., Ramazán Ödön 20 fil., Gingalang László 24 fil.). — *Répczelak*: Ihász Ferencz 40 fil.* — *Réthi*: Pálmai Lajos, lelkész 1 kor.* — *Selmeczbánya*: Fábaky István 2 kor.* — Király Ernő, tanár 2 kor.* — Hornyacsek István 2 kor.* — Takarékpénztár 20 kor. — *Siklós*: dr. Berzsenyi Jenő 40

fil. — *Somorja*: Ev. gyámintézet 7 kor. — Häckel Károly 2 kor. — *Sopron*: Hollósy Kálmán, tanár 1 kor.* — Payr Sándor, theol. tanár 1 kor.* — Vojtkó Pál, tanár 1 kor.* — Dr. Zergényi Jenő 1 kor.* — Dr. Töpler Gyula 1 kor.* — Dr. Hering Zsigmond 10 kor. — *Sopron—Szt.-András*: Hajas Endre, lelkész 1 kor.* — *Szak*: Plutzer Károly 1 kor. — *Szend*: Szezik Gyula 1 kor. — Strausz József 30 kor. — Hering Lajos 1 kor. — *Szenicz*: Subert István 2 kor.* — Dr. Tomassevics ? kor.* — Dr. Simkó Lajos 20 korona. — *Szomolnok*: Thern Ede, dékán, lelkész 2 kor.* — *Trencsén*: Bangya Gusztáv 2 kor.* — Krizsan Zsigmond, lelkész 1 kor.* — *Újvidék*: Jahn Jakab 1 kor. 70 fil. — *Vác*: Evang. egyház 5 kor. 40 fil. — *Vadosfa*: Laucsek Jónás 4 kor. — *Zala-Istvánd*: Vértesi Sándor, lelkész 1 kor.* — *Zay-Ugrócz*: Riesz Károly 1 kor. — *Zólyomi* ev. egyház a Sárkány Sámuel jub.alapból 16 kor. Összesen: 781 kor. 35 fil.

Az idén begyűlt adományok összege:

I. Alapítványok	---	1751 kor. 66 fil.
II. Évi járulékok	---	1813 kor. 60 fil.
III. Rendkívüli segélyek	1320 kor. — fil.	
IV. Kegyes adományok	784 kor. 35 fil.	
Összesen:	---	5666 kor. 61 fil.
Mult évi kimutatás	---	48927 kor. 20 fil.

1896. január 1-től 1902. évi június hó 30-ig

begyűlt --- --- --- --- --- --- 54593 kor. 81 fil.

A kegyes adományokért hálás köszönet. A nemes célú intézményt újlag melegen ajánljuk a hitrokonok áldozatkészségébe. Pozsony, 1902. július 4. Dr. Masznyik Endre theol. akad. igazgató, Kovács Sándor felügyelő tanár.

Szerkesztői izenet.

A *Jó Pásztor* az idei évtől fogva több más havi folyóirat példájára a nyári időszakban (július és augusztus hónapban) nem jelenik meg, de kárpoztulásul a júniusi és szeptemberi füzetet két ívnyi terjedelemben adjuk ki. A mostani szám kissé megkésve jut el az olvasók kezéhez, mert közöljük benne a Theol. Otthon javára beérkezett adományok nyugtatását is s az Otthon pénztári éve csak június hó végén fejeződött be. Hisszük, hogy az időbeli késedelemért bő kárpoztást talál közönségünk a lap tartalmában.

Értesítők. Az iskolai év végével özönével érkeznek hozzánk különböző intézeteink értesítői. A megszokott tartalom mellett majd mindegyiken akad valami megjegyzés vagy adat, a mi a közfigyelmet s a vitatást megérdemli. Sajnáljuk, hogy a *Jó Pásztor* részint hely szűke, részint a komoly tanulmányra szükséges idő hiánya miatt ez alkalommal róluk részletesen meg nem emlékezhetik, de az év folyamán megfigyeléseinkről számot adunk. Egyelőre közönet lekötő figyelemért.

Érdeklődő. Az Egyetemes Gyámintézet az idén szept. 10—14. közt Kőszegen tartja évi közgyűlését. Ugyanekkor fog ülésezni a Luther-Társaság is. A Magyar Prot. Irodalmi Társaságot az időre Hódmező-Vásárhely hívta meg, de ideje még nincsen kitűzve.

Az Evang. Theologusok Otthona kiadásában megjelent és kapható (Pozsony, Konvent-u. 13.)

„Kis Énekeskönyv“

A keresztyén hívek lelki épülésére régi és újabb szerzők műveiből szerkesztette **Kovács Sándor**.

A magyar prot. énekköltészet virágainak gyűjteménye ez a könyv. A reformáció korától kezdve napjainkig minden korszak költői megvannak benne. Magános áhítatosságra, iskoláknak és gyülekezeteknek egyiránt ajánlható. A 12 íves szép tiszta nyomású könyv ára csinos kötésben 1 kor. 50 fillér, angolvászon kötésben + korona. Nagyobb megrendelésnél kedvezmény jár.

Protestáns Esték ^{II.}füzete.

TARTALOM:

<i>A monotheismus a görögök-nél és izraelieknél . . . . .</i>	<i>Pukánszky Bélától.</i>
<i>A fejedelemasszony udvara</i>	<i>Kovács Sándortól.</i>
<i>A női kéz . . . . .</i>	<i>Hegedűs Istvántól.</i>
<i>Sokrates . . . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Versek . . . . .</i>	<i>Szabolcska Mihálytól.</i>
<i>A provencai troubadourok .</i>	<i>Albert Józseftől.</i>
<i>Jean Paul a leánynevelésről</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>
<i>Az evangelium Japánban .</i>	<i>Pröhle Vilmostól.</i>
<i>A munkáskérdés és a socialis reformok . . . . .</i>	<i>Schulpe Györgytől.</i>
<i>Költözés más világba . . . .</i>	<i>Stromp Lászlótól.</i>
<i>Carlyle Tamás. . . . .</i>	<i>Jónás Jánostól.</i>
<i>A halotthamvasztás keresztyén álláspontról . . . . .</i>	<i>Dr. Masznyik Endrétől.</i>

A vaskos 20 nyomtatott íves mű ára 2 korona, díszes angolvászon kötésben 3 korona.

A megrendelések a **Balassa-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársasághoz** vagy **Kovács Sándor theol. tanár úrhoz Pozsonyba** intézendők

A legalkalmasabb konfirmációi ajándék

KOVÁCS SÁNDOR

IMAKÖNYVE

az evangyéliom népe számára.

Az egyházi irodalomban egyedül áll tartalmával, díszes kiállításával és olcsóságával.

A protestáns imádságok gyűjteménye. Az egyházi lapok szerint igazi hézagpótló mű, a minék egy prot. családból sem volna szabad . . . . . hiányoznia. . . . .

A B.-Gyarmati Könyvnyomda Részvénytársaságnál

s minden könyvárusnál kapható.

- Csinos keménykötésben . . . . . 1 k. 60 fill
- Díszes angolvászon kötésben, arany metszettel, finom miniser papíron, csattal 5 k. — fill
- Elefántcsont utánzat, vagy díszes bőrkötésben arany metszettel pergament papíron díszes csattal . . . . . 8 k. — fill

Lelkész vagy tanító uraknak két havi leszámolásra bizományba is ad imádságos könyveket

a B.-Gyarmati Könyvnyomda
Részvénytársaság.